

РУСАНІВСЬКИЙ Віталій Макарович (25. 06. 1931, Харків — 29. 01. 2007, Київ) — мовознавець, організатор науки. Син [М. Русанівського](#) та [Є. Середи](#). Доктор філологічних наук (1969), професор (1977), академік НАНУ (1982). Заслужений діяч науки і техніки України (1991). Державна премія СРСР (1983). Орден «За заслуги» 3-го ступеня (2001). Закінчив Київський університет імені Т. Шевченка (1954) та аспірантуру при ньому (1957). Учень [П. Тимошенка](#). Працював в Інституті мовознавства НАНУ (Київ, 1957—2007): директор (1981—96), радник дирекції (1996—2007). Академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАНУ (1978—93). Голова Українського комітету славістів (1982—2006), Міжнародної асоціації українців (1989—90), один із фундаторів Українського фонду культури. Наукові дослідження: історія української та ін. слов'янських мов, граматики, семасіологія,

лінгвопоетика, лінгвостилістика, лінгвокультурологія, лінгвоперсонологія, історія українського мовознавства. Брав участь у створенні академічного тлумачного «Словника української мови» в 11-ти томах (1970—80). Співатор і член редколегій видань: «Сучасна українська літературна мова: Морфологія» (1969), «Історія української мови» у 4-х томах (1978—85), «Граматика чеської мови» (1992), «Культура українського народу», «Орфографічний словник української мови» (обидва — 1994), «Українська мова: Енциклопедія» (2000; 2004; 2007), «Українське мовознавство у західних і південних слов'ян» (2005). Упорядник тому «Грамоти XV ст.» (1965) у серії «Пам'ятки української мови». Автор підручника для закладів вищої освіти «Історія української літературної мови» (2001; усі — Київ) на нових засадах періодизації історичного розвитку української мови та на новій джерельній базі його вивчення.

Основні праці

Структура українського дієслова. 1971; Дієслово — рух, дія, образ. 1977; Структура лексичної і граматичної семантики. 1988; У слові — вічність (Мова творів Т. Г. Шевченка). 2002 (усі — Київ).

Рекомендована література

1. Андерш Й. 50-річчя члена-кореспондента АН УРСР В. М. Русанівського // Вісн. АН УРСР. 1981. № 7;
2. Віталій Макарович Русанівський: Біобібліографія. К., 2001, 2006;
3. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. 1930—2005. Матеріали до історії. К., 2005.

[Є. А. Карпіловська](#)

Бібліографічний опис:

Русанівський Віталій Макарович / [Є. А. Карпіловська](#) // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890283>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).